

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 278/2026-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Žilinská 14, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 22D/1123/2016 a proti uzneseniam Okresného súdu Trenčín č. k. 22D/1123/2016-217 zo 16. júna 2025 a č. k. 22D/1123/2016-238 zo 14. novembra 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 5. februára 2026 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru napadnutými uzneseniami okresného súdu č. k. 22D/1123/2016-217 zo 16. júna 2025 a č. k. 22D/1123/2016-238 zo 14. novembra 2025, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ ďalej požaduje vyslovenie porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní sp. zn. 22D/1123/2016. Sťažovateľ si uplatňuje finančné zadosťučinenie v sume 18 000 eur a právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je účastník napadnutého dedičského konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 22D/1123/2016 po zomrelej poručiteľke, ktorá bola jeho vzdialenejšia príbuzná (sťažovateľ je syn bratranca poručiteľky) a ktorá nezanechala dedičov žiadnej dedičskej skupiny. Sťažovateľ tak prichádza do úvahy ako jediný dedič z titulu spolubývajúcej osoby, keď tvrdí, že spĺňa kritériá tohto pojmu, aj keď nebývali so zosnulou

v spoločnej domácnosti, ale staral sa o ňu, pomáhal jej, spolu uhrádzali výdavky na byt a hradil pohreb. Zároveň sťažovateľ tvrdí, že je aj závetným dedičom, pretože dedič je určený činnosťou – starostlivosťou o hroby, ktorú vykonáva sťažovateľ. Predložil listiny, ktoré mali byť vlastnoručným závetom a z ktorých po spoločnom posúdení podľa názoru sťažovateľa vyplýva, že je závetným dedičom.

3. Poručiiteľka zomrela 17. decembra 2016. Poverená notárka vykonala lustráciu v Notárskom centrálnom registri závetov a zistila, že poručiiteľka nezanechala závet ani listinu o vydedení. Poručiiteľka zomrela ako bezdetná, manžel, rodičia, brat a jediná neter zomreli skôr, nemala spoluzijúcu osobu a nezanechala ani dedičov IV. skupiny. Uznesením poverenej notárky (prvej v poradí, pozn.) č. k. 22D/1123/2016-112 zo 7. septembra 2020 bol sťažovateľ ustanovený za procesného opatrovníka pre neznámych dedičov IV. dedičskej skupiny. Notárka (druhá v poradí, pozn.) uskutočnila pojednávanie 15. októbra 2021 so sťažovateľom, ktorý si uplatnil svoje dedičské právo. Okresný súd prostredníctvom notárky uznesením č. k. 22D/1123/2016-139 z 26. januára 2022 ukončil účasť sťažovateľa ako dediča na dedičskom konaní s odôvodnením, že nie je zákonným ani závetným dedičom. Predložené listiny trpeli vadami, napr. absentoval podpis a dátum, a preto nespĺňali zákonné náležitosti vlastnoručného závetu. Zároveň týmto uznesením rozhodol o pokračovaní v konaní so Slovenskou republikou na účely sukcesie formou odúmrte.

4. Na odvolanie sťažovateľa bolo uznesením okresného súdu č. k. 22D/1123/2016-150 zo 16. novembra 2023 uznesenie notárky z 26. januára 2022 zrušené a vrátené na ďalšie konanie s odôvodnením, že bol nedostatočne preskúmaný vzťah sťažovateľa s poručiiteľkou ako spoluzijúcou osobou napriek tomu, že sám seba v konaní pred notárkou ako spoluzijúcu osobu neoznačil (argumentácia uvedená až v odvolaní, pozn.). Okresný súd tiež považoval za nepreskúmateľné uznesenie, pokiaľ ide o listiny predložené sťažovateľom ako holografné závety, pretože absentuje vyhodnotenie týchto listín, či ich považovala notárka za závety alebo nie a z akých dôvodov. Pribratie účastníka Slovenskej republiky považoval okresný súd za predčasné, pretože neznámi dedičia IV. skupiny neboli verejnou vyhláškou upovedomení o dedičskom práve. Konštatovanie ich neexistencie je preto predčasné. Zároveň okresný súd uviedol k postaveniu sťažovateľa, že bratranec poručiiteľky nepatrí z titulu príbuzenského vzťahu do žiadnej zo zákonných dedičských skupín, a preto by ako zákonný dedič prichádzal sťažovateľ do úvahy len po splnení podmienok spoluzijúcej osoby. Okresný súd v závere uložil riadne vyhodnotiť predložené listiny v konaní (holografné závety podľa tvrdenia sťažovateľa, pozn.) a jeho vzťah ako spoluzijúcej osoby. Pre prípad, že bude dedičské právo sťažovateľa sporné, poukázal na potrebu postupu podľa § 194 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (určovacia žaloba – dedičský spor) za účasti zástupcu štátu.

5. Po vrátení veci sťažovateľ vyjadrením z 10. októbra 2024 zotrval na argumentácii, že spĺňa podmienky spoluzijúcej osoby. Súdna komisárka uskutočnila pojednávanie 18. marca 2025, na ktorom sťažovateľ argumentoval aj postavením závetného dediča, ktoré vyplýva sumárne z predložených listín výkladom. Požadoval preferenciu reálnej poslednej vôle poručiiteľky, a nie formálne posudzovanie náležitostí závetu. Súdna komisárka uznesením (napadnutým ústavnou sťažnosťou, pozn.) č. k. 22D/1123/2016-217 zo 16. júna 2025 prerušila dedičské konanie a odkázala sťažovateľa na podanie určovacej žaloby, že je dedičom po poručiiteľke, v lehote 30 dní. V odôvodnení uviedla, že nespĺňa z titulu príbuzenstva žiadnu zákonnú definíciu dediča, pričom výpočet dedičských skupín je taxatívny. Vo vzťahu k predloženým listinám uviedla,

že pre holografný závet je potrebný aj podpis a dátum jeho vyhotovenia. Popísala obsah jednotlivých listín zo 14. novembra 2004 (absentuje podpis a určenie dediča), z 25. marca 2013 (neurčuje dediča), 30. apríla 2015 (neurčuje dediča a chýba podpis) a 2. mája 2015 (chýba podpis a polovicu bytu alternatívne odkazuje inej osobe, ako je sťažovateľ, a druhú polovicu neurčila alebo ho predá). Žiadna z predložených listín nie je platným závetom a ani jednotlivo, ani spoločne neurčuje ani veľmi širokým výkladom, že dedičom má byť osoba, ktorá sa postará o hroby, teda sťažovateľ. Ak by aj predložené listiny spĺňali formálne náležitosti, ako o dedičoch by bolo možné uvažovať o farách, kostoloch, vnúcatách [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] v 1/2 bytu, ktorý je povinný sa za odmenu starať o hroby, nie o sťažovateľovi. Z vykonaných dôkazov vyplynula spornosť tvrdení sťažovateľa o postavení spoloživúcej osoby, pretože poručiťka mala pridelenú opatrovateľku, ktorá zabezpečovala denné nákupy, domáce práce, pomoc pri samoobslužných úkonoch a sprievod k lekárovi. Po zhoršení zdravotného stavu (posledný mesiac) bola poručiťka hospitalizovaná na podnet susedov, ktorí privolali mestských policajtov, pretože bola dezorientovaná, behala po vonku neoblečená a tvrdila, že nemá čo jesť, aj keď v byte mala nachystanú stravu opatrovateľkou. Až počas hospitalizácie opatrovateľka doručila nemocnici kontakt na sťažovateľa, ktorý sa dostavil do nemocnice na predvolanie nemocnice až na 18. deň jej hospitalizácie. Od 21. novembra 2016 bola umiestnená poručiťka do zariadenia starostlivosti o seniorov. Sťažovateľ podpísal zmluvu o úhrade sociálnej služby v tomto zariadení a čestné prehlásenie o zariadení pohrebu na jej účet. Sťažovateľ predložil na preukázanie svojho postavenia spoloživúcej osoby doklady z mesiacov november – december 2016, teda z obdobia bezprostredne pred smrťou. Z lekárskeho správ a oznámení nemocnice a zariadenia vyplýva, že poručiťka žila sama a pomoc jej poskytovala len mestom určená opatrovateľka napriek tomu, že bola potrebná celodenná opatrovateľská starostlivosť. Notárka vyhodnotila, že sťažovateľ nežil s poručiťkou v spoločnej domácnosti minimálne jeden rok. Dedičské právo preto záleží od riešenia skutkového sporu týkajúceho sa otázky spoloživúcej osoby aj závetného dedenia.

6. Na odvolanie sťažovateľa okresný súd napadnutým uznesením č. k. 22D/1123/2016-238 zo 14. novembra 2025 uznesenie o prerušení konania a odkázaní na podanie určovacej žaloby potvrdil. V odôvodnení uviedol, že notár ako súdny komisár nemá v nesporovom dedičskom konaní možnosť objasňovať sporné skutočnosti rozhodné pre posúdenie dedičského práva, vykonávať dokazovanie skutkového stavu a hodnotenie vykonaných dôkazov a v prípade ich spornosti odkáže domnelého dediča na súd s určovacou žalobou. Úlohou notára je len právne posúdenie veci. Spor o to, či osoba spĺňa podmienky spoločnej domácnosti alebo nie, je skutkovým sporom, o ktorom nie je notár oprávnený sám rozhodovať. Ďalej uviedol, že štát môže byť účastníkom dedičského konania, ak niet osôb, ktoré by bolo možné dôvodne považovať za dedičov, alebo v prípade sporov o dedičské právo vtedy, keď ten, koho dedičské právo je sporné, prichádzal do úvahy ako jediný dedič.

II.

Sťažnostná argumentácia

7. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu, ako aj predchádzajúcemu uzneseniu notárky o prerušení konania podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, ktorou namieta porušenie svojho práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, pretože ich považuje za vecne nesprávne, pretože v konaní preukázal, že je jediným dedičom, a to z titulu spoloživúcej osoby, ako aj závetného dediča. Napriek tomu ho

súdy zbytočne odkázali na ďalšie súdne konanie. Sťažovateľ vyčíta, že výrok s odkazom na podanie žaloby nesmeruje k určaniu spornej skutočnosti (skutkovej okolnosti), ale k určaniu, že je dedič, čo nie je predmetom konania o určenie spornej skutočnosti, ale predmetom samotného dedičského konania. Túto právnu úvahu preto mala vykonať vo veci konajúca notárka v mimosporovom konaní o dedičstve. Sťažovateľ zastáva názor, že v konaní nebolo sporné, že sa o poručiťku dlhodobo staral výlučne sám a splnil všetky zákonné predpoklady spoločijúcej osoby. Zároveň napĺňa poručiťkinu poslednú vôľu, pokiaľ ide o starostlivosť o hroby, na ktorej jej záležalo. Sťažovateľ poukázal na to, že za spoločijúcu osobu je možné považovať aj osobu, ktorá nebýva v spoločnej domácnosti. Sťažovateľ v podstate namieta nesprávne právne posúdenie splnenia podmienok spoločijúcej osoby, ktoré sa prejavilo v nesprávnom procesnom postupe a napadnutých rozhodnutiach.

8. Sťažovateľ zároveň namieta aj porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v primeranej lehote, pretože považuje prerušenie konania za zbytočné predlžovanie konania, ktoré už aj tak trvá bezdôvodne 9 rokov. V priebehu plynutia času sa zhoršila dôkazná situácia sťažovateľa z dôvodu úmrtia jediného relevantného svedka (zástupca vlastníkov bytov, pozn.). Dĺžku konania nemožno pričítať na ťarchu sťažovateľa, ktorý poskytoval riadnu súčinnosť. Sťažovateľ považuje za nesprávny a neefektívny postup oboch konajúcich notárok v tejto jednoduchej veci, ktorá je bežná a štandardná. Sťažovateľ požaduje priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré by boli povinné uhradiť obe notárky a okresný súd, pretože pretrváva jeho stav právnej neistoty a zároveň poukázal na finančné náklady konania.

III.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

9. Podstatou sťažnosti je namietané porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces sťažovateľa, ktoré videl v nedôvodnom prerušení konania po nesprávnom právnom posúdení preukázania splnenia podmienok spoločijúcej osoby. Zároveň sťažovateľ namieta aj porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov a v primeranej lehote.

K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa č. 48 ods. 2 ústavy a v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

10. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je okrem iného posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

11. Predpokladom vyslovenia porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v primeranej lehote je v zmysle doterajšej judikatúry ústavného súdu trvajúce súdne konanie, v ktorom je sťažovateľom označený orgán verejnej moci neodôvodnene nečinný alebo je jeho

postup neefektívny takým významným spôsobom, že to vytvára stav, ktorý je nezlučiteľný s podstatou a obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej prerušenie konania predstavuje zákonnú prekážku v konaní. Nečinnosť všeobecného súdu z dôvodu existencie zákonnej prekážky v konaní ústavný súd neposudzuje ako zbytočné prietahy v konaní (m. m. II. ÚS 3/03, I. ÚS 65/03, I. ÚS 214/06, IV. ÚS 328/09 atď.). V čase, keď je namietané konanie právoplatne prerušené, preto neprichádza do úvahy vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Nečinnosť okresného súdu a súdnej komisárky konajúcej v jeho mene je odôvodnená relevantným dôvodom, ktorým je právoplatné prerušenie konania, ktoré nie je možné hodnotiť ako zbytočné prietahy. V čase trvajúceho prerušenia konania ústavný súd nemôže prikázať konajúcemu súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov. Sťažovateľ využil svoje oprávnenie podať ústavnú sťažnosť v čase trvania prerušenia konania, teda v procesnej situácii, ktorá vylučuje, aby okresný súd porušoval ním označené základné právo. Z toho dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti namietajúcej porušenie práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

14. Ústavný súd však dodáva, že toto uznesenie nebráni sťažovateľovi, aby sa opätovne obrátil so sťažnosťou na ústavný súd, ak dospeje k záveru, že okresný súd aj po odpadnutí dôvodu prerušenia konania naďalej nepostupuje v konaní spôsobom efektívne smerujúcim k nastoleniu jeho právnej istoty.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

15. Ústavný súd konštatuje, že predmetom jeho prieskumu je uznesenie, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdnej komisárky o prerušení konania. Ide teda o procesné rozhodnutie, ktoré nezasahuje do práva účastníka konania konečným spôsobom.

16. Zároveň je potrebné pripomenúť, že právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces (ktorého porušenie sťažovateľ namieta) vyžaduje, aby výsledok konania ako celku zodpovedal požiadavkám spravodlivosti. Prípadné procesné pochybenia, ktoré je možné v ďalšom konaní reparať činnosťou všeobecného súdництва, preto nepredstavujú dôvod zasahovať do právoplatne neskočených konaní všeobecných súdov zo strany ústavného súdu.

17. Po preskúmaní obsahu napadnutého uznesenia okresného súdu a jemu predchádzajúceho uznesenia súdnej komisárky ústavný súd konštatuje, že poskytuje dostatočné odpovede na kľúčové odvolacie námietky sťažovateľa a vychádza z relevantného dôvodu na prerušenie konania, ktorý je náležité odôvodnený. Ústavný súd nezistil namietané nesprávne právne posúdenie okolností veci, pre ktoré bolo potrebné prerušiť konanie. Sťažovateľ sa prihlásil do dedičského konania ako závetný dedič a spolužijúca osoba poručiteľky. Svoje postavenie zákonného dediča odvodzoval od interpretácie obsahu predložených listín napísaných poručiteľkou, ktoré však nespĺňali zákonné

požiadavky na holografný závet, a zároveň ním tvrdené jednoznačné určenie za závetného dediča nezodpovedalo obsahu listín. Sťažovateľ tiež tvrdil, že splňa podmienky spoluživúcej osoby po dobu jedného roka, avšak toto tvrdenie kolidovalo so zisteniami vyplývajúcimi zo správ z hospitalizácie a zo zariadenia pre seniorov. Sťažovateľovi preto uložila súdna komisárka podať určovaciu žalobu, keďže považovala za potrebné objasniť sporné skutkové okolnosti jeho tvrdeného dedičského práva, ktoré nie je oprávnená sama dokazovať. V uvedenom postupe ani obsahu napadnutého uznesenia ústavný súd nevidel pnutie so sťažovateľovým právom na súdnu ochranu či spravodlivý proces. Pokiaľ ide o formuláciu žalobného petitu pre určovaciu žalobu v napadnutom uznesení o prerušení konania, ústavný súd súhlasí s tvrdením sťažovateľa, že mala byť špecifickejšie zameraná na konkrétne a rozhodné skutkové okolnosti, avšak toto pochybenie nedosahuje ústavne relevantnú intenzitu, ktorá by mala dopad na jeho právo na spravodlivé súdne konanie. Osobitne v situácii, keď sťažovateľ naformuloval alternatívny petit určovacej žaloby smerujúci aj k určeniu, že sťažovateľ žil po dobu jedného roka s poručiteľkou a staral sa o spoločnú domácnosť.

18. Vzhľadom na uvedené ústavný súd v prejednávanej veci nezistil sťažovateľom tvrdené nesprávne posúdenie dôvodnosti prerušenia konania, ktoré by bolo ústavne neakceptovateľným excesom, a preto konštatuje, že medzi napadnutými uzneseniami okresného súdu a označenými právami sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru nie je príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a odmietol ju ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2026

Peter Molnár
predseda senátu